

Καθηγήτρια : Χριστίνα Πλιακούρα , ΠΕ02

Μάθημα : Νεοελληνική Λογοτεχνία α΄ Γυμνασίου

Διδακτική ενότητα : Αθλητισμός

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΕ ΕΡΓΑΣΙΑ

στη διοργάνωση του ΚΠΕ Μεσολογγίου με τίτλο

« Ακούσαμε της γης το μέγα καρδιοχτύπι »

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Όνοματεπώνυμο Εκπ/κού

Πλιακούρα Χριστίνα ΠΕ02

Σχολική μονάδα υπηρεσίας:

Γυμνάσιο Γουριάς

Τηλέφωνο:

2632031386

Φαξ:

2632031386

e-mail:

mail@gym-gourias.ait.sch.gr

Διεύθυνση Εκπαίδευσης:

Δευτεροβάθμια Αιτωλοακαρνανίας

Τίτλος εργασίας

« Ο Ολυμπιακός Ύμνος» του Κωστή Παλαμά

Είδος εργασίας

(διδασκτικό σενάριο, ερευνητική εργασία, ανάλυση ποιήματος με όρους ΠΕ/ΕΑΑ, εργαστήρι δημιουργικής έκφρασης, video, δραματοποίηση, συγγραφή ποιήματος, κλπ)

Διδακτικό σενάριο

Περίληψη

(έως 250 λέξεις)

Η διδασκαλία στην τάξη του « Ολυμπιακού Ύμνου» του Κωστή Παλαμά - περιλαμβάνεται στο σχολικό εγχειρίδιο « Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» Α Γυμνασίου – έχει στόχο :

Α). Να δομήσουν οι μαθητές την πεποίθηση ότι η ποίηση φτιάχνεται με τα υλικά της ζωής και ότι οι ποιητές εκφράζουν με την τέχνη τους την εποχή τους , εκδηλώνοντας έτσι το αυξημένο ποσοστό της κοινωνικής τους εγρήγορσης.

Β). Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τα ιδεώδη του ολυμπισμού και κυρίως τη συμβολή τους στη συναδέλφωση των λαών και στη σύσφιγξη των διεθνών σχέσεων.

Γ). Να εμπεδώσουν οι μαθητές τη φύση ως ένα διαχρονικό ποιητικό μοτίβο και πως η αέναη, εργώδης δραστηριότητα μέσα σ' αυτή υποβάλλει στον άνθρωπο την ανάγκη – σαν σε συνενοχή και μέθεξη – να δημιουργεί και να επιτυγχάνει υψηλούς στόχους.

Η μέθοδος που ακολουθείται είναι η ερμηνευτική – επικοινωνιακή (εξέταση μορφής – περιεχομένου με αξιοποίηση εξωκειμενικών και διακειμενικών στοιχείων), η πορεία είναι αναλυτική – συνθετική (όλο – μέρη – όλο) με διάλογο (κατευθυνόμενη αυτενέργεια).

Κείμενο :Κωστής Παλαμάς, Ο Ολυμπιακός Ύμνος (Κ. Ν. Λ. Α΄ Γυμνασίου, σελ.148)

Αρχαίο Πνεύμ' αθάνατον, αγνέ πατέρα
του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού,
κατέβα, φανερώσου κι άστραψ' εδώ πέρα
στη δόξα της δικής σου γης και τ' ουρανού.

Στο δρόμο και στο πάλεμα και στο λιθάρι,
στον ευγενών Αγώνων λάμψε την ορμή,
και με τ' αμάραντο στεφάνωσε κλωνάρι
και σιδερένιο πλάσε κι άξιο το κορμί.

Κάμποι, βουνά και πέλαγα φέγγουν μαζί σου
σαν ένας λευκοπόρφυρος μέγας ναός,
και τρέχει στο ναό εδώ προσκυνητής σου,
Αρχαίο Πνεύμ' αθάνατο, κάθε λαός.

Κ. Παλαμάς, Άπαντα, τόμος 3, Μπίρης

Διδακτικό σενάριο

Σκοπός :

Να δομήσουν οι μαθητές την πεποίθηση ότι η ποίηση φτιάχνεται με τα υλικά της ζωής και ότι οι ποιητές εκφράζουν με την τέχνη τους την εποχή τους, εκδηλώνοντας έτσι το αυξημένο ποσοστό της κοινωνικής τους εγρήγορσης.

Διδακτικοί στόχοι (γνωστικοί – συναισθηματικοί – ψυχοκινητικοί) :

- 1. Να βιώσουν και να απολαύσουν οι μαθητές το συγκεκριμένο ποίημα, συνειδητοποιώντας ότι μέσα σ' αυτό μορφώθηκε η ιστορική – κοινωνική λειτουργία της ποίησης, καθώς το ποίημα γράφτηκε από τον Παλαμά με αφορμή την αναβίωση των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, το 1896 στην Αθήνα.**
- 2. Να οικειοποιηθούν και να επεξεργαστούν τον προβληματισμό του ποιητή για την παγκόσμια αποδοχή και τον πάνδημο σεβασμό που γνωρίζει το αρχαίο Ολυμπιακό Πνεύμα και την ανάγκη τα ιδεώδη των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων (ευγενής άμιλλα, ανιδιοτελής συμμετοχή των αθλητών, συναδέλφωση των λαών, ολυμπιακή εκειχειρία κ.α.) να γίνουν σεβαστά στη σύγχρονη εποχή.**
- 3. Να εμπεδώσουν τη φύση (« γης», «ουρανού», « κάμποι», « βουνά», «πέλαγα») ως ένα διαχρονικό ποιητικό μοτίβο και πώς η αέναη, εργώδης δραστηριότητα μέσα σ' αυτή υποβάλλει στον άνθρωπο την ανάγκη – σαν σε συνενοχή και μέθεξη – να δημιουργεί και να επιτυγχάνει υψηλούς στόχους, όπως η ολυμπιακή νίκη.**
- 4. Να κάνουν γλωσσική αποτίμηση του ποιήματος (λεξιλόγιο, ύφος, σχήματα λόγου) και να εντοπίσουν τη στιχουργική του δομή, κατανοώντας πως τα νοήματα του ποιήματος εκφράζονται μέσα και αξεδιάλυτα από τα στοιχεία της μορφής του.**
- 5. Να εντοπίσουν τις έξοχες και δυνατές παρνασιακές εικόνες του ποιήματος, όπως το πνεύμα που λάμπει και τον πάμφωτο, λευκοπόρφυρο ναό (μείξη δυναμισμού και αγνότητας).**
- 6. Να αναλάβουν ατομικές ή ομαδικές εργασίες (εικαστικά, παραγωγή λόγου, διαθεματικές και με χρήση διαδικτύου κ.α.) ώστε να σχηματίσουν μια πιο σφαιρική εικόνα για την ιδέα του Ολυμπισμού και του αθλητισμού γενικότερα και να κινητοποιήσουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους.**

Μορφή : Κειμενοκεντρική με διακειμενικές αναφορές

Μέθοδος : Αναλυτική – συνθετική

Πορεία : Κατευθυνόμενος διάλογος

Ενδεικτική εφαρμογή του διδακτικού σεναρίου

Αφόρμηση :

Ανάκληση προηγούμενης διδακτικής εμπειρίας (Στην προηγούμενη διδακτική ώρα ολοκληρώθηκε η διδασκαλία του πεζού « Η νίκη του Σπύρου Λούη» της Αγγελικής Βαρελλά, όπου με γλαφυρότητα περιγράφεται η θρυλική νίκη του μεγάλου μαραθωνοδρόμου στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας, το 1896 και δίνονται εναύσματα για μια ουσιαστική προσέγγιση του Ολυμπιακού Ιδεώδους.) και βιωμάτων ζωής των μαθητών (ενασχόληση με αθλητισμό, αθλητικά ινδάλματα, παρακολούθηση Ολυμπιακών Αγώνων).

Ανάγνωση του ποιήματος – Παρουσίαση του Όλου : Συναισθηματική και νοηματική αναφορά στο Όλο

Πρώτη εντύπωση. Ο λόγος για την ποίηση και τον ποιητή Κωστή Παλαμά. Ποιες καταστάσεις ενεργοποιούν τη σκέψη του ποιητή. Ποια ανάγκη τον παρωθεί στην ποιητική δημιουργία. Πραγματολογικά στοιχεία του ποιήματος (ανάθεση ποιητικού έργου, θεματολογία, η θέση του ποιήματος στο ευρύτερο ποιητικό Corpus του ποιητή). Το ποίημα ως «εικόνα» γραμμένου λόγου.

Αισθητική και βιοματική ερμηνεία των μερών :

- Ο τίτλος. Προσήμανση περιεχομένου. Η ποίηση σε σχέση με τα ιστορικά και κοινωνικά δρώμενα
- **Πρώτη στροφική ενότητα :**
- Επίκληση στο Ολυμπιακό Πνεύμα – ιδεαλιστική προσωποποίησή του (σταθερό ποιητικό μοτίβο) : « **Αρχαίο Πνεύμ' αθάνατο**» (στ. 1)
- Εμβληματικές αξίες της κλασικής αρχαιότητας με διαχρονική και πανανθρώπινη διάσταση : ομορφιά (« **ωραίο**») – αρετή (« **μεγάλο**» - ερευνητικός στοχασμός (« **αληθινό**») (στ. 2)
- Αλληγορία του φωτός / ποιητική έκφραση του Ολυμπιακού Πνεύματος: « **άστραψε**» (στ. 3)

- Μετωνυμική χρήση της φύσης (ο τόπος - Ελλάδα προσδιορίζεται με διάθεση εξιδανίκευσης και συναισθηματικής μέθεξης : ελληνικότητα του Ολυμπιακού Πνεύματος): « γης και τ' ουρανού» (στ. 4)
- **Δεύτερη στροφική ενότητα :**
- Ενδεικτική αναφορά σε ολυμπιακά αγωνίσματα : « δρόμος», « πάλεμα», « λιθάρι» (στ. 5)
- Αίτημα για επικράτηση του Ολυμπιακού Πνεύματος (Ολυμπιακά ιδεώδη : άμιλλα, ηθική επιβράβευση, συναδέλφωση, ειρήνευση) στους αγώνες : « ευγενών Αγώνων» (στ. 6)
- « λάμψε» (στ. 7) : Επαναφορά στη χρήση του φωτός – Έξοχη οπτική εικόνα που αισθητοποιεί την ηθική τελειότητα του Ολυμπιακού Πνεύματος.
- « **αμάραντο στεφάνι**» (στ. 7) : Μεταφορική υποδήλωση της αιώνιας δόξας του νικητή
- « **σιδερένιο και άξιο κορμί**» (στ. 8) : Η σωματική ρώμη και αξιοσύνη συνυφασμένη με την αρετή (έννοια του « καλού καγαθού»)
- **Τρίτη στροφική ενότητα :**
- Η παγκοσμιότητα του ολυμπιακού πνεύματος : « **κάθε λαός**» (στ. 12) : αντιθετικά προς το περιεχόμενο του στ. 4
- « **κάμποι**», « **βουνά**», «**πέλαγα**» (στ. 9) : χρήση της φύσης ως ποιητικού εκφραστικού μέσου (Ολυμπιακοί Αγώνες ως οικουμενική γιορτή) και ως μιας δύναμης που γονιμοποιεί τις δημιουργικές δυνάμεις του ανθρώπου.
- «**σαν λευκοπόρφυρος μέγας ναός**» (στ. 10) : παρομοίωση της φύσης με ναό : η μεγαλοπρέπεια, ο δυναμισμός και η αγνότητά του διαχέονται στο Ολυμπιακό Πνεύμα που αποκτά πανανθρώπινη, οικουμενική και διαχρονική αξία : « **Αρχαίο Πνεύμα αθάνατο**» (στ. 12).
- **Γλωσσικές – υφολογικές – στιχουργικές παρατηρήσεις** που καταδεικνύουν συμφωνία περιεχομένου – μορφής : ένα τυπικό παρνασιακό ποίημα με ρωμαλέο περιεχόμενο και ύφος, εμπνευσμένο από τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, με άψογη εξωτερική μορφή και έντονη εικονοποιία.

Συνοψιση του Όλου

Ο ποιητής έγραψε το ποίημα «κατά παραγγελία». Είναι ο Ύμνος των Ολυμπιακών Αγώνων. Είναι ένα άρτιο, καλοδουλεμένο ποίημα που δείχνει ότι ο δημιουργός του ήταν άνθρωπος της εποχής και του τόπου του, μέσα στο κοινωνικό - ιστορικό γίνεσθαι, αλλά και ένας άνθρωπος ανοιχτών οριζώντων που ήξερε να πατάει στο παρελθόν για να βηματίσει στο μέλλον (σύζευξη αρχαίας – σύγχρονης εποχής).

Ακρόαση του « Ολυμπιακού Ύμνου»

Ανάγνωση του σονέτου του Λορέντζου Μαβίλη « **Καλλιπάτειρα**» και του ποιήματος του Άρη Δικταίου « **Επίνικος 1959**»

Συνολική θεώρηση

Το κύριο νόημα του ποιήματος : Το πνεύμα της ευγενούς άμιλλας των Ολυμπιακών Αγώνων της αρχαιότητας είναι φορέας διαχρονικών αξιών, οι οποίες σήμερα αποκτούν και πανανθρώπινη διάσταση.

Αξιολόγηση

Ελεύθερη δημιουργική φάση :

1. Ζωγραφίστε μια αφίσα ή δημιουργήστε ένα κολάζ με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες.
2. Ζωγραφίστε μια εικόνα από το ποίημα.
3. Γράψτε ένα σύντομο αφήγημα με θέμα τα συναισθήματα που σας γέννησε η παρακολούθηση των Ολυμπιακών Αγώνων είτε από την τηλεόραση είτε από κοντά ή ποιο άθλημα σας εντυπωσίασε περισσότερο και γιατί.

Γραπτές ερωτήσεις (συμπληρωματικά με αυτές που υπάρχουν στο εγχειρίδιο)

1. Ποιες συνθήκες δημιούργησαν το ποίημα και ποια είναι η θέση του στο σύγχρονο κόσμο;
2. Να εντοπίσετε μέσα στο ποίημα τα αθλήματα των αρχαίων Αγώνων που αναφέρει ο ποιητής, να τα περιγράψετε και να τα αντιπαραβάλετε με τα αντίστοιχα των σύγχρονων Αγώνων.
3. Ποιες λέξεις του ποιήματος φανερώνουν το **φως** του ολυμπιακού πνεύματος;
4. Να αναζητήσετε υλικό για τον « Ολυμπιακό Ύμνο» (φωνητική μεταγραφή, μελοποιημένες αποδόσεις από διαφορετικές χορωδίες κ.α.).

Διαθεματική επέκταση

Να βρείτε πληροφορίες για τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα (ιστορική πορεία, συνθήκες τέλεσης, αγωνίσματα, βραβεία κτλ.) και τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες (ιστορία της αναβίωσής τους, σύγκρισή τους με τους Αγώνες της Αρχαίας Ελλάδας κτλ.). Μπορείτε να συνεργαστείτε με τον **καθηγητή της Φυσικής Αγωγής και της Ιστορίας** και να αντλήσετε χρήσιμο υλικό από διάφορους διαδικτυακούς τόπους.

Βιβλιογραφία

1. Κείμενα Ν. Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου, ΟΕΔΒ, Αθήνα,
2. Κείμενα Ν. Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου (Βιβλίο Εκπαιδευτικού) , ΟΕΔΒ, Αθήνα
3. Λίνος Πολίτης, Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, ΜΙΕΤ, Αθήνα, 1991
4. Ιωάννης Νεραντζής, Φιλολογώ και διδάσκω (Διδακτική της Ποίησης), εκ. Carpe Diem, Ιωάννινα, 2009
5. Π. και Ε. Εμμανουηλίδου, Κείμενα Ν. Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου, Μεταίχμιο, Αθήνα

